

Ahmet Naci TINAZ (1882-1964)

Korgeneral, Milli Savunma Bakanı, Sicil No: 1320-p.3

Ahmet Naci Bey, 1882 senesinde Manastır Vilayetine bağlı Serfice Sancağında dünyaya gelmiştir. Babası Ahmet Bey, annesi Vecihe Hanımdır. İlk evliliğini Emine Azize hanımla yapmış, 1952'de eşini kaybetmesi üzerine 1953 yılında Nezahat Ferzan ile evlenmiştir.

Mefharet, Fatma Mes'adet ve Türkân adında üç kız çocuğu olmuştur.

Ahmet Naci Bey ilköğrenimini Bursa Yenişehir'de almıştır. İdadî öğreniminin ilk kısmını Rodos'ta tamamladıktan sonra Manastır Askerî İdadisine devam etmiştir. 15 Ocak 1902'de girdiği Harp Okulunu 19 Nisan 1904'te teğmen (Mülazım-ı Sâni) rütbesiyle tamamlamıştır.

22 Mayıs 1905 tarihinde üsteğmen olmuş, 20 Eylül 1907'de de Kurmay Yüzbaşı rütbesiyle Harp Akademisinden mezun olmuştur. Aynı tarihte 3. Ordu emrine verilerek stajını tamamlamıştır. 12 Ekim 1909'da rütbesi kıdemli yüzbaşılığa (Kolağalığı) yükseltilmiş ve Genelkurmay Birinci Şube'de vazife almıştır.

Ardından Edirne Astsubay Numune Taburu, 28. Alay 1. Tabur ve 9. Alay 1. Taburda görev alan Ahmet Naci Bey 15 Ocak 1911'de Gümülcine Redif Tümeni Kurmaylığına verilmiştir.

11 Ağustos 1912'de Ankara Redif Tümeni Kurmaylığına atanan Ahmet Naci Bey, bu görevdeyken İkinci Çatalca Muharebesine ve Edirne'nin geri alınması hareketine katılmıştır.

10 Ocak 1914'te 5. Kolordu 13. Tümen Kurmaylığına verilmiş, 19 Kasım 1915'te de 1. Kolordu Kurmay Başkan Vekili olarak atanmıştır. I. Dünya Savaşı içerisinde Çanakkale Muharebelerinde bulunan Ahmet Naci, 14 Haziran 1916'da Binbaşılığa terfi etmiştir.

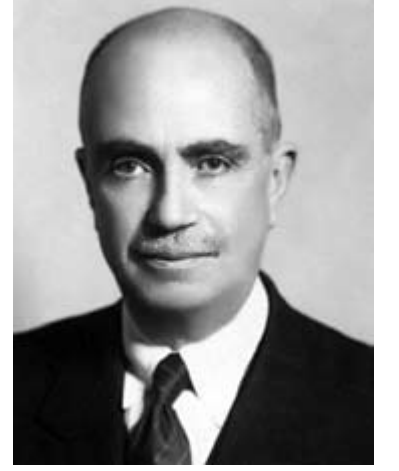
21 Şubat 1917'de 3. Kolordu 1. Şube Müdürlüğünde, 16 Haziran 1918'de de 3. Kolordu Kurmay Başkanlığı, Genel Şimendifer Şubesinde görevli olan Ahmet Naci Bey Kafkasya ve Suriye-Filistin Cephelerindeki muharebelere katılmıştır.

3 Aralık 1918'de 20. Kolordu Kurmay Başkanı olan ve Genelkurmay 2. Şube Müdürü olarak vazife alan Ahmet Naci, 10 Ocak 1921'de Milli Mücadele'ye katılmak üzere İstanbul'dan kaçarak İnebolu'dan Anadolu'ya geçmiştir.

27 Ocak 1921'de Batı Cephesi Kurmay Başkanı olarak atanmış; 1 Mart 1921 tarihinde de Kaymakam (Yarbay) olarak nasedilmiştir. II. İnönü, Kütahya-Eskişehir muharebelerinde aktif görev yapmıştır.

15 Eylül 1921'de 15. Tümen Komutanlığına tayin edilerek Sakarya Muharebesinde takip hareketine katılmıştır. Büyük Taarruz'da ve takip hareketinde tümeniyle göstermiş olduğu başarı ve yararlılıklar üzerine 31 Ağustos 1922'de Albay (Miralay) olarak rütbe almıştır.

1 Aralık 1924'de 6. Kolordu Komutanı olarak ve 10 Şubat 1927'ye kadar da vekaleten ve ek bir görevle Sivas Valisi olarak görevlendirilmiştir.

Ahmet Naci TINAZ

30 Ağustos 1926'da rütbesi Tümgeneralliğe (Mirlivalık) yükseltilmiştir. 12 Ekim 1927'de Milli Müdafaa Vekaleti Müsteşarlığına (Milli Savunma Bakanlığı Müsteşarlığı), 19 Ocak 1928'de Milli Müdafaa Vekaleti Kara Müsteşarlığına (MSB Kara Müsteşarlığı), 9 Mayıs 1929 tarihinde de Milli Müdafaa Vekaleti Baş Müsteşarlığına atanmıştır.

30 Ağustos 1930'da rütbesi Korgeneralliğe (Feriklik) yükseltilmiştir. 8 Eylül 1930'da 4. Kolordu Komutanı, 4 Eylül 1935'te de Jandarma Genel Komutanlığı hizmetlerinde bulunarak 29 Aralık 1938 tarihinde kendi isteğiyle askerlik mesleğinden emekliye ayrılmıştır.

Esat Sagay'ın vefatı ile boşalan Bursa milletvekilliği için V. Dönem ara seçimlerine katılan Ahmet Naci Tınaz, 31 Aralık 1938 tarihli seçim tutanağını alarak 2 Ocak 1939'da Meclis'e katılmış ve tutanağı 6 Ocak 1939'da onaylanmıştır.

VI. ve VII. Dönemlerde de Bursa'dan milletvekili seçilen Ahmet Naci Tınaz VIII. Dönemde CHP Ankara milletvekili olarak meclise girmiştir.

Soyadını, Büyük Taarruz'da emrindeki 15. Tümen'in Tınaztepe'yi ele geçirmesine atfen alan Ahmet Naci Tınaz, 18 Ocak 1939-25 Ocak 1939 arasında II. Bayar (Celal Bayar) Hükümetinde, 25 Ocak 1939- 3 Nisan 1939 tarihleri arasında I. Saydam (Refik Saydam) ve 3 Nisan 1939-5 Nisan 1940 arasında da II. Saydam Hükümetlerinde Milli Müdafaa Vekilliği görevini yürütmüştür. Ahmet Naci Tınaz, VI. ve VII. dönemler içinde Millî Müdâfaa Encümeni Azası olarak da görev yapmıştır. 12 Ağustos 1946 tarihinde TBMM Milli Savunma Komisyonu üyeliğine seçilen Ahmet Naci Tınaz 11 Kasım 1946, 5 Kasım 1947, 5 Kasım 1948 ve 7 Kasım 1949 tarihlerinde de aynı üyeliğe tekrar seçilmiştir.

Bursa milletvekilliği yaptığı V. Dönemde Ahmet Naci Tınaz, TBMM'de hiç söz almamıştır.

VI. Dönemde Ahmet Naci Tınaz'ın, Millî Müdafaa Mükellefiyeti Kanunu, Gedikli erbaşların maaşlarının tevhit ve teadülü hakkındaki Kanun, Askerî tayinat ve Yem Kanununun 4 ve 36. maddelerinin tadiline ve 39. maddesine bir fıkra ilâvesine dair olan Kanunun ikinci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki Kanun, Millî Korunma Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kanun ve son olarak Yüzbaşı Avni Özkalyoncu, Üsteğmen Cihat Sarpkaya, Üsteğmen Rifat Göker, Üsteğmen Süavi Öcal, Mevhibe Özkalyoncu ve Öğretmen Cemile Oriyan ve Fahriye Tokaç'ın mahkûm oldukları cezanın affına dair Kanun hakkında olmak üzere beş defa söz aldığı görülmektedir.

VII. Dönemde Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülü hakkındaki 3656 ve buna ek 3888 sayılı Kanunlara bağlı cetvellerin Dahiliye Vekâleti kısmında değişiklik yapılmasına dair Kanun, Posta Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğü 1914 malî yılı Bütçe Kanunu, 1946 yılı Millî Eğitim Bakanlığı bütçesi ve Üniversite Kanunu dolayısıyla dört kez söz almıştır.

VIII. Dönemde Ankara Milletvekili olarak meclise giren Ahmet Naci Tınaz; 1946 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması Kanunu, 1947 yılı bütçesi, Tarım Bakanlığı ile Orman Genel Müdürlüğü 1947 yılı bütçeleri, 3656 sayılı Kanunla tadil ve eklerinin İçişleri Bakanlığına ait cetvelde değişiklik yapılmasına dair Kanun, Temsil Ödeneği Kanunu, 1948 yılı Bütçe Kanunu, Cumhurbaşkanlığının 1948 yılı Bütçesi, Bina yapımını Teşvik Kanunu, Üniversiteler Kanununa ek Kanun, Verem Savaşı hakkındaki Kanun, Diyanet İşleri Başkanlığı, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ve Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü, Vakıflar Genel Müdürlüğü 1950 yılı bütçeleri, Milli Savunma Bakanlığı Kuruluş ve Görevlerine dair Kanun dolayısıyla ile Maraş Milletvekili Emin Soysal'ın, bazı illerde aylık alamayan ilkokul öğretmenleriyle Köy Enstitülerini ilgilendiren çeşitli konulara ve Gezginci Başöğretmenlik Teşkilatına dair sözlü soru önergesi, Van'da yaptırılan askeri hastane ve uçak alanı ile satın alınan kavurma işinde yolsuzluklardan Refik

Saydam, Şükrü Saraçoğlu, Recep Peker ve Birinci Hasan Saka kabinelerinde yer almış olan Milli Savunma Bakanları hakkında Meclis soruşturması yapılmasına dair olan soru önergesi ve Kızılay Kurumuna yardım olmak üzere teklif edilen 1189.858 lira hakkında olmak üzere toplam 17 defa söz almıştır.

Fransızca bilen ve Muharebe Gümüş Liyakat, Dördüncü Rütbeden Osmanî, Harp, Alman Birinci- İkinci Sınıf Demir Salip, İstiklâl Madalyası gibi nişan ve madalyalara sahip olan Ahmet Naci Tınaz 25 Kasım 1964'te vefat etmiştir. Cenazesi Ankara'da Cebeci Şehitliğinde toprağa verilmiş, ancak 30 Ağustos 1988 tarihinde cenazesi Devlet Mezarlığına nakledilmiştir.

Selcan KOÇASLAN

KAYNAKÇA

TBMM Arşivi, Ahmet Naci Tınaz, TBMM Azasının **Tercüme-i Hal Kâğıdı**, V. Dönem, No: 988.

TBMM Arşivi, Seçim Mazbatası, V. Dönem, "Ahmet Naci TINAZ".

TBMM Arşivi, Seçim Mazbatası, VI. Dönem, "Ahmet Naci TINAZ".

TBMM Arşivi, Seçim Mazbatası, VII. Dönem, "Ahmet Naci TINAZ".

TBMM Arşivi, Seçim Mazbatası, VIII. Dönem, "Ahmet Naci TINAZ".

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem: VI, C 3, Birleşim:7, s.57, 59, 61.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem: VI, C 8, Birleşim: 27, s.122-123.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem: VI, C 23, Birleşim: 30, s.132.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem: VI, C 23, Birleşim: 33, s.173.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem: VI, C 26, Birleşim: 75, s.268.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem: VII, C 3, Birleşim: 38, s.99-102.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem: VII, C 10, Birleşim: 57, s.94-95.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem: VII, C 20, Birleşim: 16, s. 295-298.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem: VII, C 24, Birleşim: 64, s. 238-239.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem: VIII, C 1, Birleşim: 9, s.222-223.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem: VIII, C 3, Birleşim: 18, s. 235.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem: VIII, C 3, Birleşim: 25, s.608-609.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem: VIII, C 3, Birleşim: 27, s.829-830.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem: VIII, C 4, Birleşim: 48, s.380-384.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem: VIII, C 6, Birleşim: 78, s.544.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem: VIII, C 8, Birleşim: 23, s. 308-311.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem: VIII, C 8, Birleşim: 24, s. 380.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem: VIII, C 12, Birleşim: 71, s.204-205.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem: VIII, C 12, Birleşim: 75, s.357.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem: VIII, C 12, Birleşim: 77, s. 425-430.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem: VIII, C 18 , Birleşim: 68, s. 249, 251-252.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem: VIII, C 19 , Birleşim: 96, s. 1063,1066.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem: VIII, C 20 , Birleşim: 102, s. 319.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem: VIII, C 24, Birleşim: 46, s. 553, 557.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem: VIII, C 24, Birleşim: 54 , s. 1080-1081.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem: VIII, C 24, Birleşim: 56 , s. 1283-1284.

BAYCAN, Nusret, “Büyük Taarruz’da Komuta Kademelerinde Görev Alanlarla Üst Düzeydeki Karargah Subayları”, **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, C 9, S 26, ss. 346-347, Ankara 1993.

SÜSLÜ, Azmi-BALCIOĞLU, Mustafa, **Atatürk’ün Silah Arkadaşları Atatürk Araştırma Merkezi Şeref Üyeleri**, Türkiye Cumhuriyeti’nin Kuruluşunda İz Bırakanlar Serisi, Ankara 1999.

Türk Parlamento Tarihi, TBMM V. Dönem 1935-1939, C II, Türkiye Büyük Millet Meclisi Yayınları No.:26.

Türk Parlamento Tarihi, TBMM VII. Dönem 1946-1950, C V, Türkiye Büyük Millet Meclisi Yayınları No.:39.

Türk Parlamento Tarihi, TBMM VIII. Dönem 1946-1950, C III, Türkiye Büyük Millet Meclisi Yayınları No.:146.

Türk Parlamento Tarihi, TBMM VIII. Dönem 1946-1950, C V, Türkiye Büyük Millet Meclisi Yayınları No.:39.

Türk İstiklâl Harbine Katılan Tümen ve Daha Üst Kademelerdeki Komutanların Biyografileri, Ankara Genelkurmay Basımevi, Ankara 1989.

YILDIRIM, Sema-ZEYNEL, Behçet Kemal (Ed.), **TBMM Albümü (1920-2010)**, C I, TBMM Basım ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü Yayınları No:1, Gökçe Ofset, Ankara 2010.

YILMAZ, Tugay, **Atatürk Dönemi Bursa Milletvekilleri ve Siyasi Faaliyetleri (1920 - 1938)**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş 2021.

03/02/2023 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/ahmet-naci-tinaz-1882-1964-2/?pdf=4821> adresinden erişilmiştir